

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

LV

Runa

2021. gada 26. oktobrī

Eiropas Revīzijas palātas priekšsēdētāja *Klaus-Heiner Lehne* runa

ERP 2020. gada pārskata prezentācija

Eiropas Parlamenta Budžeta kontroles komiteja

2021. gada 26. oktobrī

Izšķirošā ir runātā runa.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Cienījamā priekšsēdētājas kundze!

Referenti un ēnu referenti budžeta izpildes apstiprināšanas jautājumā!

Godātie deputāti!

Padomes prezidentvalsts pārstāvji!

Komisāri!

Dāmas un kungi!

Pēc pagājušā gada virtuālās pieredzes priecājos būt šeit starp jums Budžeta kontroles komitejā. Kopā ar mani ir kolēģis *Tony Murphy*, kurš, kā jūs jau zināt, ir par gada pārskatu atbildīgais Palātas loceklis un mūsu piektās apakšpalātas vecākais loceklis.

Līgumi pilnvaro Revīzijas palātu “pārbaudīt visu Savienības ieņēmumu un izdevumu pārskatus” un sniegt “deklarāciju par pārskatu ticamību un pakārtoto darījumu likumību un pareizību”, un tieši to es jums šorīt stāstīšu attiecībā uz 2020. finanšu gadu.

Mūsu revidenti parasti daudz un tālu ceļo, lai veiktu pārbaudes uz vietas, iegūtu dokumentu oriģinālus, iztaujātu revidējamo vienību darbiniekus klātienē un pārliecinātos, vai ES finansēti rezultāti mūsu atlasītajiem 728 izdevumu darījumiem patiešām eksistē. Taču sabiedrības veselības apsvērumu dēļ viņi daudzus mēnešus saskārās ar ceļošanas ierobežojumiem, un lielāko daļu darba nācās veikt, izmantojot dokumentāras pārbaudes un iztaujājot revidējamās vienības attālināti. Mēs atzīstam, ka tas var palielināt tā dēvēto neatklāšanas risku¹. Tomēr, un tas ir galvenais, mūsu iegūtie pierādījumi ļāva pabeigt darbu un izdarīt nepieciešamos revīzijas secinājumus.

Ko mēs konstatējam šogad?

Tāpat kā jau daudzus gadus, par **pārskatiem** un **ieņēmumiem** mēs esam snieguši atzinumus bez iebildēm.

Attiecībā uz 2020. gada **izdevumiem** mēs atkal konstatējam, ka kļūdu līmenis tajos ir būtisks. Ņemot vērā iepriekš minēto, ja aplūkojam dažādus izdevumu veidus, nošķirot saistītos riskus, mēs atzīmējam, ka **zema riska** izdevumos kļūdu līmenis nebija būtisks. Šajā kategorijā ietilpst izdevumi, kur atbalsta saņēmējiem jāizpilda daži bieži vien vienkārši nosacījumi, lai varētu saņemt ES finansējumu, piemēram, šādi izdevumi ir tiešais atbalsts lauksaimniekiem, studentu stipendijas un budžeta atbalsts trešām valstīm.

Tomēr **augsta riska** izdevumos (piemēram, izdevumos, kur saņēmējiem – bieži vien saskaņā ar sarežģītiem noteikumiem – ir jāiesniedz deklarācijas par attiecināmajām izmaksām, kas tiem radušās) kārtējo reizi bija būtisks

¹ Tas ir risks, ka revidents neatklās novirzi, ko nav koriģējuši revidējamās vienības iekšējās kontroles mehānismi.

kļūdu līmenis. Šo augsta riska izdevumu īpatsvars palielinājās līdz absolūtam vairākumam (59 %) no mūsu revīzijas datu kopas 2020. gadam, galvenokārt tāpēc, ka palielinājās kohēzijas izdevumu īpatsvars, un mēs, tāpat kā pagājušajā gadā, sniedzām **negatīvu atzinumu par ES izdevumiem kopumā**.

Kļūdas, ko mūsu revidenti visbiežāk konstatēja, bija neattiecināmu izmaksu deklarācijas, neattiecināmi projekti, darbības vai saņēmēji, kļūdas publiskajā iepirkumā un valsts atbalstā, kā arī apliecināto dokumentu trūkums.

Attiecībā uz **konkurētspēju** mūsu aplēstā kopējā kļūda ir 3,9 %. Mēs konstatējām kļūdas galvenokārt pētniecības un inovācijas izdevumos, jo īpaši MVU deklarētajās personāla izmaksās.

Kohēzijas jomā mēs aplēsām kļūdu līmeni 3,5 % apmērā (jau samazināts, lai ņemtu vērā korekcijas, kas veiktas, pirms sākām savu pārbaudi). Mēs konstatējām, ka lielāko daļu kļūdu veido **neattiecināmi projekti un izmaksas**, un mēs rūpīgi pārbaudījām arī to, ko pirms mums bija konstatējušas *valstu* revīzijas iestādes, un šajā gadījumā **publiskā iepirkuma** kļūdas bija galvenais problēmu cēlonis. Konstatējot papildu kļūdas, kuras nebija atklātas valsts līmenī un kuras nebija atklājuši Komisija, mēs secinām, ka valstu līmenī paziņotie atlikušo kļūdu īpatsvari ne vienmēr ir ticami. Un tā nav pirmā reize, kad to konstatējam. Tas liek secināt, ka situāciju varētu uzlabot: četrus gadus mēs esam pārbaudījuši 2014.–2020. gada izdevumus, un aptuveni puse no mūsu pārbaudītajiem izdevumiem bija iekļauti dokumentu kopumos, par kuriem valstu revīzijas iestādes paziņoja neuzticamus atlikušo kļūdu īpatsvarus – zem 2 %. Un tam ir domino efekts uz Komisijas pašas aplēsēm: mūsaprāt, Komisijas aplēstais kļūdu īpatsvars ir minimālais īpatsvars. Mans kolēģis *Tony Murphy* ir detalizēti izpētījis šo jautājumu, un vēl šogad mēs savus secinājumus publicēsim šim jautājumam veltītā īpašajā ziņojumā.

Dabas resursu jomā mūsu veiktās revīzijas rezultātā aplēstais kļūdu īpatsvars bija 2,0 %, kas, mūsaprāt, ir *tuvu būtiskuma sliekšnim*. Te ir īsta dihotomija: no vienas puses, tiešajos maksājumos (69 % no izdevumu kategorijas) kļūdu līmenis nav būtisks. No otras puses, pārējā izdevumu kategorijas daļā (lauku attīstības programmas, tirgus pasākumi, zivsaimniecība, vide un klimata politika) tika atklāti lielāki pārkāpumi.

Drošības un pilsonības jomā trešdaļā no 27 izlasē iekļautajiem darījumiem bija kļūdas, un četrām no tām bija ietekme uz budžetu. Mūsu gada pārskatā var atrast piemēru gadījumam, kad bija deklarētas pārāk lielas medicīniskās izmaksas, kas saistītas ar aizsardzības līdzekļu transportēšanu Covid-19 pandēmijas pirmajā posmā no Āzijas uz Apvienoto Karalisti (kura, kā atceraties, joprojām varēja saņemt ES finansējumu līdz 2020. gada beigām). Ne privāti ārējie revidenti, ne ECHO ĢD paša pārbaudes nebija atklājušas ne to, ka nav konkursa uzaicinājuma, ne pārspīlētu valūtas maiņas kursu, ne deklarācijas par lidojumiem, kuri galu galā atcelti. [Cits piemērs attiecās uz finansējumu izmitināšanai, pārtikai un konsultācijām nepavadītiem nepilngadīgajiem, ko īstenoja kāda NVO Grieķijā – tas tika izmaksāts standarta vienības izmaksās par katru nepilngadīgo. Tomēr NVO nevarēja pierādīt mūsu revidentiem, ka konkrētie pakalpojumi faktiski bija sniegti pienācīgā līmenī. Turklāt tika izmitināti daži jauni cilvēki, kaut arī viņi vairs nekvalificējās kā nepilngadīgie.] Līdzīga aina vērojama izdevumu kategorijā **“Globālā Eiropa”**, kur 75 pārbaudītajos darījumos tika konstatētas 17 skaitļos izsakāmas kļūdas.

Administrācijas jomā, neraugoties uz vairākām kļūdām (48 darījumos septiņas skaitļos izsakāmas kļūdas), kļūdu līmenis bija zem būtiskuma sliekšņa. Tas ir pozitīvi, un tā tas ir bijis visā 2014.–2020. gada DFS laikā. Papildus ticamības deklarācijas sagatavošanas darbam mēs arī pārbaudījām 15 procedūras attiecībā uz masku, cimdu, temperatūras detektoru un citu individuālo aizsardzības līdzekļu iepirkumu Covid-19 pandēmijas pirmajā gadā un konstatējām dažas problēmas. Ir skaidrs, ka steidzamais aprīkojuma iepirkums pandēmijas agrīnajos posmos bija sarežģīts, un pie ES iestāžu noturības līmeņa pandēmijas laikā mēs atgriezīsimies īpašajā ziņojumā, par kura publicēšanu 2022. gada trešajā ceturksnī atbild mans kolēģis *Marek Opiola*.

Tagad, kad esmu aplūkojis dažādas politikas sadaļas, vēlos ar jums kopā iztirzāt četrus horizontāla rakstura jautājumus.

Pirmkārt, **ģeogrāfiskā perspektīva**. Jūs bieži prasāt no mums precīzāku revīzijas rezultātu sadalījumu pa dalībvalstīm. Lai gan mūsu pieeja nav izstrādāta tā, lai piešķirtu vērtējumus atsevišķām dalībvalstīm, mūsu pārskata 5.2. un 6.2. pielikumā *sadalījumā pa dalībvalstīm* ir sīki izklāstītas skaitļos izteiktās kļūdas, kuras konstatējām kohēzijas un lauksaimniecības jomā. Un, ja mēs sniedzam konkrētus piemērus, ir norādīta arī dalībvalsts.

Otrkārt, **līdzekļu atgūšana**. Ja Palāta konstatē pārkāpumu, mēs nevaram mēģināt atgūt nepamatoti izmaksātos līdzekļus – tas ir jādara Komisijai un valsts iestādēm. Nosakot kopējo kļūdu īpatsvaru, mēs ņemam vērā korekcijas, kad vien varam un attiecīgā gadījumā. Tomēr ievērojama daļa no tām attiecas uz iepriekšējiem gadiem, reizēm sniedzoties atpakaļ pat tik tālu kā līdz 1994. gadam, – kas sakrītības pēc ir gads, kad es pirmo reizi tiku ievēlēts par Eiropas Parlamenta deputātu. Šogad mēs sīkāk aplūkojam, kā Komisija savā gada pārvaldības un snieguma ziņojumā izklāsta informāciju par finanšu korekcijām un atgūtajiem līdzekļiem, un konstatējām, ka šis izklāsts ir sarežģīts un ne vienmēr skaidrs. [Mēs mēģinājam izprast, kā bija iegūti galvenie skaitliskie dati, taču izrādījās ļoti grūti gūt skaidru priekšstatu par nepareizo izdevumu summu, kura tika koriģēta un visbeidzot atgriezta ES budžetā. Tas, kas tika uzrādīts kā īstenotās korekcijas un atgūtie līdzekļi, ietvēra ievērojamas summas, kas bija konstatētas pat pirms maksājumu veikšanas vai vienkārši aizstātas ar citiem izdevumiem.] Šis ir tikai neliels ieskats šajā jautājumā, un mēs turpināsim darbu, sagatavojot īpašo ziņojumu, kas plānots 2022. gadā.

Treškārt, **krāpšana**. Palāta nosūtīja *OLAF* sešus aizdomīgus gadījumus, kas atklāti mūsu revīziju gaitā, un izmeklēšana tika sākta visos šajos gadījumos. Palāta šogad noslēdza arī nolīgumu ar Eiropas Prokuratūru un tādējādi ziņo vai nu *OLAF*, vai *EPPO* – atkarībā no to attiecīgās jurisdikcijas. Krāpšanas jautājumu mēs aptveram arī atsevišķās vēl notiekošās revīzijās, piemēram, attiecībā uz interešu konfliktiem dalītā pārvaldībā (KLP un kohēzijas politika). Un mans kolēģis *Nikolaos Millionis* strādā pie īpašā ziņojuma par Komisijas un dalībvalstu krāpšanas apkarošanas pasākumiem saistībā ar kopējo lauksaimniecības politiku, tostarp jautājumu par “zemes sagrābšanu”. Šo ziņojumu jūs saņemsiet nākamā gada martā.²

² ES kontekstā “zemes sagrābšana” ir saistīta ar lauksaimniecības zemes un KLP subsīdiju koncentrāciju lielu uzņēmumu un ieguldītāju rokās, jo īpaši Austrumeiropas dalībvalstīs. “Zemes sagrābšana” var būt saistīta ar krāpniecisku praksi, piemēram, piespiešanu, politiskās ietekmes vai iekšējās informācijas izmantošanu,

Ar gandarījumu atzīmēju arī to, ka pirms divām nedēļām kopā ar Eiropu un visiem attiecīgajiem ES birojiem un aģentūrām un daudzām dalībvalstīm tika sākta ES mēroga operācija ar kodētu nosaukumu **Sentinel**, kuras mērķis ir apturēt noziedzīgus mēģinājumus izmantot Eiropas Savienības Atveseļošanas instrumentu. Palāta ir gatava vajadzības gadījumā sniegt ieguldījumu šajā iniciatīvā.

Ceturtkārt, tā sauktais "**Brexit rēķins**". Kā jūs zināt, Revīzijas palātai Līgumā noteikts ir arī pienākums revidēt ES pārskatus. Šajā kontekstā 2020. gadā mēs pārbaudījām skaitliskos datus saistībā ar Apvienotās Karalistes izstāšanos – bilances datumā Komisija lēš, ka Apvienotā Karaliste ir parādā Eiropas Savienībai 49,6 miljardus EUR un ka ES ir parādā Apvienotajai Karalistei 2,1 miljardu EUR, kā rezultātā neto summa ir 47,5 miljardi EUR, kas Eiropas Savienības budžetā jāiemaksā nākamajos gados.

Dāmas un kungi!

Tik daudz par 2020. gadu. Ļaujiet man uz mirkli pievērsties nākotnei!

Pamatojoties uz pieredzi saistībā ar 2014.–2020. gada DFS, mēs apzinājām vairākus **riskus un izaicinājumus nākamajam plānošanas periodam**, kurš, kā zināms, ietver ne tikai 2021.–2027. gada DFS, bet arī Eiropas Savienības Atveseļošanas instrumentu (*Next Generation EU*), un kura piešķirums ir gandrīz divreiz lielāks nekā iepriekšējā DFS. Izaicinājumu veido ne tikai šis apmērs, bet arī jaunā struktūra. Mēs izvērstāk atgriezīsimies pie **Next Generation EU** un **Atveseļošanas un noturības mehānisma** vispirms nākamā gada otrajā ceturksnī ar īpašo ziņojumu, kuru gatavo mana kolēģe *Ivana Maletić*, lai novērtētu, kā Komisija apstiprina valstu atveseļošanas un noturības plānus. Aplūkojot plašāk, ir daudz pārdomu par to, kāda varētu būt Palātas pieeja Eiropas Savienības Atveseļošanas instrumenta atbilstības un snieguma aspektiem, un tas ir atkarīgs arī no konkrētiem lēmumiem, ko pieņem Komisija un dalībvalstis. Taču viens ir skaidrs, esmu cieši pārliecināts, ka gan Savienības iedzīvotāji, gan jūs kā viņu tiešie pārstāvji sagaidāt, ka Eiropas Savienības Atveseļošanas instrumenta kontrole būs **tikpat stingra**, kā tas ir attiecībā uz tradicionālajām budžeta daļām. Tāpēc Revīzijas palāta ir ļoti pateicīga par to, ka Parlaments ir stingri atbalstījis īpašo **revīzijas darbinieku skaita palielinājumu**, kuru mēs pieprasījām 2022. gada budžetam. Mēs ceram, ka gaidāmās saskaņošanas gaitā Parlaments pievērsīsies šim jautājumam kā vienai no prioritātēm. Runa nav par formālām darbībām. Galu galā ir jānodrošina, ka ir pieejami cilvēki, kas vajadzīgi, lai par Eiropas Savienības Atveseļošanas instrumentu pienācīgi sniegtu *jums* ieskatu un konstatējumus, ko citādi jūs nesaņemtu.

Visbeidzot, es vēlētos teikt dažus vārdus par **sniegumu**, jo dažu pēdējo dienu laikā man šo jautājumu ir uzdevuši vairāki Parlamenta deputāti. Vēlos jums apliecināt, ka Revīzijas palāta ir apņēmības pilna revidēt ES izdevumu un rīcībpolitiku sniegumu. Mēs jau to darām vairākos veidos, tostarp daudzos īpašajos ziņojumos un savā visaptverošajā ziņojumā par sniegumu. Izmantojot savus ierobežotos resursus, mēs vēlamies veikt plašu revīzijas darbu, kas **atbilst** Parlamenta un Padomes **vajadzībām**. Tāpēc papildus ieguldījumam, kuru jau esat snieguši manam

manipulāciju ar procedūrām vai kukuļošanu, kā rezultātā tiek koncentrēts KLP atbalsts, un tas var norādīt uz īpašu labuma meklēšanas veidu.

par šo ziņojumu atbildīgajam kolēģim *Francois-Roger Cazala*, es ar prieku pieņēmu *Olivier Chastel* lielisko ierosinājumu Revīzijas palātas un *CONT* komitejas pārstāvjiem kopā neoficiāli apsvērt, kā praktiski šāds visaptverošs ziņojums varētu izskatīties. Priekšsēdētājas kundze, manuprāt, būtu pamatoti šo ierobežoto grupu izveidot pēc iespējas ātrāk un tās darbu pabeigt līdz gada beigām, lai Palāta pilnīgi neatkarīgi varētu ņemt vērā šos secinājumus, kad nākamā gada februārī tā izstrādās savu nostāju.

Priekšsēdētājas kundze! Godātie deputāti!

Noslēgumā gribu teikt, ka nevarētu jūs vainot, ja, uzklusot mūsu gada revīziju rezultātus šim gadam, jums būtu “*déjà vu*” izjūta salīdzinājumā ar pagājušo gadu, jeb – citējot labi zināmo komēdijas skeču, kuru mums, vāciešiem, patīk skatīties Vecgada vakarā – “tā pati procedūra, kas katru gadu”. Dažādie rezultāti patiešām ir relatīvi stabili, un risināmie jautājumi arī ir samērā skaidri. Gan ES, gan valstu noteikumi bieži vien ir sarežģīti, un mēs joprojām konstatējam, ka daudzas *ex post* pārbaudes ne vienmēr ir pilnībā efektīvas. Šajā kontekstā mēs atzīmējam izmaiņas izpildes modelī. Atvaseļošanas fonda maksājumu pamatā būs **starpposma un galīgo mērķrādītāju** sasniegšana salīdzinājumā ar pašreizējo sistēmu, kas paredz izmaksu atlīdzināšanu. Protams, tas ietekmēs izpratni par to, kas ir kļūda, un var nozīmēt arī izmaiņas tajā, ko mēs konstatējam un par ko ziņojam. Taču tas vēl ir jāpieredz.

Tas būs izaicinājums mums visiem: vai Savienība var efektīvi un pārredzami izpildīt vairāk vai mazāk divkāršotu budžetu? Ja mēs visi, pildot savus dažādos uzdevumus, neizturēsim šo pārbaudi, ja mēs nepiešķirsim pietiekamus administratīvos resursus valstu un ES līmenī, ja tiks izšķērdēti publiskie līdzekļi vai ja mēs ļausim pārkāpumiem vai krāpšanai traucēt mūsu kontinenta atvaseļošanu, otra iespēja nepienāks.

Es ļoti priecājos par mūsu diskusijām šorīt un, lai dziļāk izpētītu visus šos tematus, gribu atkārtoti paust mūsu vēlmi Revīzijas palātā Luksemburgā uzņemt deputātus un *CONT* komitejas locekļus pēc iespējas drīzāk nākamajā gadā. Tāpēc es ceru drīzumā satikt katru no jums.

Paldies par uzmanību!